

Sygn. akt VIII U 108/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Dorota Stańczyk

Protokolant p.o. protokolant sądowy Małgorzata Stec

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 roku w Lublinie

sprawy Ł. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania Ł. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 8 grudnia 2015 roku numer (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VIII U 108/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 grudnia 2015 roku wydaną w stosunku do Ł. T. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust.1, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze zmianami) oraz art. 11 ust. 3 lit. a i art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE Nr L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 roku), art.16 ust.1,2,3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987.2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia(WE) nr 883 /2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego(Dz. Urz. UE nr L 284/1 z dnia 30 października 2009 roku), art. 14 ust. 5b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(WE) nr 987/2009 w brzemieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) nr 465/2012 z dnia 22 maja 20102 roku zmieniającym Rozporządzenie nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz Rozporządzenie (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883(Dz. Urz. UE z dnia 8 czerwca 20102 roku., 149/4) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na rzecz słowackiego pracodawcy na terenie Słowacji, zastosowanie ma polskie ustawodawstwo w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu podał , że w dniu 13.07.2015 r. wpłynął wniosek o ustalenie tymczasowego ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych. Wskazał w nim , że od 17.07.2010r. prowadzi na terytorium Polski działalność gospodarczą, jednocześnie w dniu 01.01.2015r. zawarł umowę o pracę z (...)i praca ta świadczona jest na terenie Słowacji. W związku z tym wniósł o ustalenie ustawodawstwa słowackiego. Pismem z dnia 19.08.2015r. ZUS wezwał wnioskodawcę do dostarczenia dokumentacji potwierdzającej

wypłatę wynagrodzenia za prace świadczoną na terenie Słowacji, dokumentów podróży, potwierdzających pobyt na terenie Słowacji oraz dokumentów wystawionych przez słowacką instytucję ubezpieczeniową potwierdzających przynależność do słowackiego systemu ubezpieczenia społecznego oraz księgi przychodów i rozchodów od miesiąca stycznia 2015r.. Wnioskodawca nie udokumentował faktu przebywania na terenie Słowacji ani przychodów osiągniętych z działalności gospodarczej. W związku z tym organ rentowy uznał, że praca wykonywana na terenie Słowacji ma charakter marginalny. Czas pracy oraz uzyskiwane wynagrodzenie wskazują. W dniu 14.10.2015r. wnioskodawca zwrócił się o wydanie decyzji administracyjnej stwierdzającej ustawodawstwo polskie, która została wydana w dniu 08.12.2015r. po upływie 2-miesięcznego terminu, w którym instytucja słowacka może wyrazić sprzeciw do dokonanego ustalenia. na znikomy charakter zatrudnienia (decyzja akta ZUS).

Odwołanie od tej decyzji złożył Ł. T., wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że od dnia 1 stycznia 2015 roku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na rzecz słowackiego pracodawcy na terenie Słowacji podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie stosowania przepisów o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych. Zaskarżonej decyzji zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego-

1. art. 13 ust.3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 poprzez jego błędną wykładnię tj. przyjęcie wbrew literalnemu brzemieniu w/w przepisu, że nie ma on zastosowania w sytuacji jednoznacznego wykonywania pracy najemnej i pracy na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, co ostatecznie skutkowało jego niezastosowaniem

2. art. 14 ust. 5 b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(WE) nr 987/2009 poprzez jego błędną wykładnię polegającą na założeniu, że każda praca najemna ma charakter marginalny, w szczególności zaś praca w wymiarze 10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro

II. naruszenie prawa procesowego :

1. art. 3 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez przeniesienie na powoda obowiązku gromadzenia i przedstawiania wszelkich, a nie niezbędnych informacji, w szczególności poprzez zobowiązanie powoda do składania dowodów na okoliczności ustalenia marginalności lub braku marginalności zatrudnienia, podczas gdy ten organ rentowy jako kwestionujący charakter wykonywanej pracy zobowiązany był udowodnić, że wbrew przedłożonej umowie powód świadczy pracę marginalną

2. art. 3 ust. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 oraz 61 § 4 k.p.c. poprzez zaniechanie zawiadomienia Spółki niniejszego postępowania (...) będącego pracodawcą powoda o toczącym się postępowaniu, podczas gdy niniejsze postępowanie dotyczy nie tylko pracownika, ale i pracodawcy, który odprowadza składki na ubezpieczenie za pracownika i który jest bezpośrednio zainteresowany wynikiem postępowania

3. art. 77 § 1 k.p.a. poprzez rozpatrzenie materiału dowodowego w sposób niepełny i dowolny tzn. w szczególności poprzez wywiedzenie z materiału dowodowego zatrudnienie powoda na Słowacji ma charakter marginalna, podczas gdy ze złożonych przez powoda dokumentów takie okoliczności nie wynikają (odwołanie - k. 2-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc argumenty jak w zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie - k. 7-8 a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca Ł. T. od dnia 17 lipca 2010 roku prowadzi w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą, zarejestrowaną w L. (zaświadczenie (...) 2 akt ZUS).

W dniu 1 stycznia 2015 roku wnioskodawca zawarł umowę o pracę z (...) (...) C., na czas nieokreślony. Na podstawie tej umowy miał świadczyć pracę na terenie Republiki Słowackiej od dnia 1 stycznia 2015 roku w charakterze promotora

usług i produktów w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem w wysokości 40 euro. Podstawowym obowiązkiem wnioskodawcy miał być kontakt z potencjalnymi klientami pracodawcy i jego klientami, prezentacja i promocja działalności pracodawcy klientom (kserokopia umowy - k. 4-15 akt ZUS).

Pismem z dnia 10 lipca 2015 roku (które wypłynęło do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. w dniu 13 lipca 2015 roku), zatytułowanym „Wniosek o ustalenie tymczasowego ustawodawstwa właściwego” Ł. T. poinformował organ rentowy o podjęciu pracy najemnej na terenie państwa słowackiego. W piśmie tym wskazał, iż z uwagi na podjęcie pracy i odprowadzanie składek ubezpieczeniowych na terytorium Słowacji nie będzie już podlegał obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na terytorium Polski (pismo – k. 1 akt ZUS). Do pisma dołączył kserokopię umowy o pracę i dokument o nazwie R. list (...) stanowiący potwierdzenie zarejestrowania w słowackiej instytucji ubezpieczeniowej (k. 3 akt ZUS).

Pismem z dnia 19 sierpnia 2015 roku organ rentowy wezwał wnioskodawcę do przedłożenia: dokładnych danych dotyczących zatrudnienia na terenie Republiki Słowackiej tj., dokumentów potwierdzających wypłatę wynagrodzenia, dokumentów podróży pomiędzy Republiką Słowacką, a Polską, dokumentów potwierdzających pobyt na terenie Republiki Słowackiej tj. kopii umowy najmu mieszkania, listę pokazującą okresy poświęcone na pracę na terenie Republiki Słowackiej, dokumentów wystawionych przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, które potwierdzają przynależność do słowackiego systemu ubezpieczeń zabezpieczenia społecznego, kopii księgi przychodów i rozchodów. W odpowiedzi przesłał jedynie kopię umowy o pracę i potwierdzenie przelewów wynagrodzenia za pracę (akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w piśmie z dnia 25 września 2015 roku poinformował Ł. T. o tymczasowym ustaleniu w stosunku do niego od dnia 1 stycznia 2015 ustawodawstwa polskiego – na podstawie art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30 kwietnia 2004 roku, Nr L 166/1, ze zmianami). W piśmie tym równocześnie poinformowano skarżącego, że ustalenie ustawodawstwa polskiego stanie się ostateczne, jeżeli słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zgłosi w ciągu dwóch miesięcy zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa (art. 16 ust. 3 rozporządzenia 987/2009). Pismo to zostało również przesłane do wiadomości słowackiej instytucji ubezpieczeniowej (pismo ZUS - k. 59- akt ZUS). Słowacka instytucja ubezpieczeniowa otrzymała je w dniu 1 października 2015 roku (k. 61 akt ZUS).

W dniu 12 października 2015 roku (data stempla pocztowego) Ł. T. skierował do organu rentowego pismo, w którym domagał się wydania w stosunku do niego decyzji administracyjnej w związku odmówieniem mu ustalenia ustawodawstwa słowackiego w zakresie podlegania przepisom o obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych (k. 65 akt ZUS).

Pismem z dnia 22 października 2014 roku organ rentowy poinformował wnioskodawcę, iż decyzja będzie mogła być wydana po upływie dwóch miesięcy, kiedy to zainteresowana instytucja słowacka może wnieść zastrzeżenia do ustalonego przez Zakład ustawodawstwa polskiego (k. 69 akt ZUS).

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie wniosła zastrzeżeń do ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ustawodawstwa, wobec czego w dniu 8 grudnia 2015 organ rentowy wydał zaskarżoną w przedmiotowej sprawie decyzję (k. 81-85 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny między stronami był bezsporny. Sąd ustalił go w oparciu o znajdujące się w aktach sprawy i aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dowody z dokumentów, które nie budziły wątpliwości ani nie zostały zakwestionowane przez strony.

Odwołanie nie jest zasadne.

Wnioskodawca w przedmiotowej sprawie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stale prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, zaś od 1 stycznia 2015 roku miał zawartą umowę o pracę na terenie Słowacji.

Zgodnie z przepisami prawa europejskiego jest to tzw. praca najemna, zdefiniowana w art. 1 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.). Przepis ten wskazuje, że „praca najemna” to praca lub sytuacja równoważna, traktowana jako taka do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym ta praca lub sytuacja równoważna ma miejsce.

Wskazać należy, iż Ł. T. podejmując zatrudnienie na terenie Słowacji i prowadząc równocześnie w Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą wszedł w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym.

Organem zabezpieczenia społecznego właściwym ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy był polski organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Skarżący poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., że w związku z zatrudnieniem na terenie Słowacji na podstawie umowy o pracę, a więc wykonywaniem pracy najemnej – będzie podlegał ustawodawstwu Republiki Słowackiej.

W tej sytuacji polski organ rentowy ustalił wobec Ł. T. stosowanie ustawodawstwa polskiego w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, początkowo zgodnie z procedurą na okres przejściowy, a wobec braku sprzeciwu słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją, na stałe.

Wbrew stanowisku odwołującego się decyzja ta jest prawidłowa i wydana została zgodnie z obowiązującą procedurą. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 roku dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284/1 z dnia 30 października 2009 roku (dalej rozporządzenie nr 987/2009 lub rozporządzenie wykonawcze) wprowadziło specjalne postępowanie dotyczące tymczasowego określenia właściwego ustawodawstwa. Zgodnie z treścią art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia osoba, która wykonuje prace w dwóch państwach członkowskich informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Z ust. 2 art. 16 wynika zaś, że ta instytucja niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające w tym przypadku zastosowanie, mając na uwadze art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

Takie wstępne określenie ustawodawstwa mającego zastosowanie jest jednak określeniem tymczasowym. Instytucja ta informuje bowiem wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu.

Zgodnie zaś z art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego określenie ustawodawstwa staje się ostateczne w terminie 2 miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich. Gdyby jednak okazało się, że przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji przed upływem tego zmniejszonego terminu poinformuje o niemożności zaakceptowania określenia ustawodawstwa właściwego lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii, procedura ma ustalony dalszy bieg.

Wskazać należy, iż w każdym przypadku, odnośnie formalnej procedury ustalania ustawodawstwa właściwego dokumentem, który potwierdza zastosowanie ustawodawstwa państwa wysyłającego jest potwierdzony przez właściwą instytucję tego państwa formularz A1.

W niniejszej sprawie Ł. T. nie przedłożył zaświadczenia A1 ze słowackiej instytucji ubezpieczeniowej.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia 883/2004 - osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracą na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeśli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określonymu zgodnie z przepisami art. 13 ust. 1.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że zgodnie z treścią art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji

systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 284/1 z dnia 30 października 2009 roku), dodanym przez art. 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012 roku (Dz. U. UE. L. 2012.149.4) zmieniającego rozporządzenie nr 987/2009 z dniem 28 czerwca 2012 roku, praca o charakterze marginalnym nie jest brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego I Rady (WE) nr 883/2004.

Praca o marginalnym charakterze to praca, która jest stała, ale ma niewielkie znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego.

W ocenie Sądu za pracę o charakterze marginalnym należy uznać zatrudnienie Ł. T. na terenie Słowacji. W świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego nie można przyjąć, aby praca pochłaniająca zaledwie 10 godzin miesięcznie, z której uzyskuje się wynagrodzenie 40 euro, miała dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą istotne znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego.

Zważyć przy tym należy, że skarżący kwestionując ustalenia, iż jego praca na terenie Słowacji miała charakter marginalny, nie przedłożył przed organem rentowym ani Sądem stosownych dokumentów, tj. książki przychodów i rozchodów z prowadzonej działalności gospodarczej. Wnioskodawca nie stawiał się również na rozprawie, jednocześnie nie usprawiedliwiając swojej nieobecności, pomimo pouczeniu o obowiązkowym stawiennictwie.

Wskazać należy, że art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy oraz nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne.

Jednak wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu spoczywa na stronie powodowej. Jeżeli powód wykazałby wystąpienie faktów przemawiających za słusnością dochodzonego roszczenia, wówczas to pozwanego obarcza ciężar udowodnienia ekscepcji i okoliczności uzasadniających jego zdaniem oddalenie powództwa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w wyroku z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt I ACa 1489/11, LEX nr 1236067).

Z przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 121, ze zmianami) wynika, że osoba prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej do dnia zaprzestania wykonywania działalności, zaś podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale poprzednim. Osoby te podlegają obowiązkowo również ubezpieczeniu wypadkowemu.

Do skarżącego nie mają zastosowania przepisy art. 13 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia WE nr 883/2004, tym samym wnioskodawca wykonując pracę na własny rachunek w Rzeczypospolitej Polskiej podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa, a odwołanie wnioskodawcy podlega oddaleniu.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na mocy powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(...)